

Eli Marie Austigard

Endringsuttrykk i manus for spelet Fru Guri av Edøy

Bacheloroppgave i Drama & Teater

Veileder: Heli Hannele Aaltonen

Mai 2024

Eli Marie Austigard

Endringsuttrykk i manus for spelet Fru Guri av Edøy

Bacheloroppgave i Drama & Teater
Veileder: Heli Hannele Aaltonen
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet i forbindelse med utdanning i Drama og Teater ved Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet. Takk til faglig veileder Heli Hannele Aaltonen, Takk til Gurisentret og Magnhild Vassvik Rovik for bistand med å finne og dele manus. Og takk til Tante Peggy, for å ha skrevet *Fru Guri av Edøy*, og vært en støttespiller i skrivingen av denne oppgaven

Innholdet i denne oppgaven står for forfatterens regning.

Sammendrag

Endringsuttrykk i manus for spelet *Fru Guri Av Edøy*. Tema går ut på Forskjeller i manus *Fru Guri av Edøy* for å svar problemstillingen «Hvordan endrer oppsetninger av *Fru Guri av Edøy* seg, gjennom manus fra 2010, 2021 og 2023?», Ønsket var å se hvordan produksjonene av *Fru Guri av Edøy* beholder samme historie og fortelling år etter år, og likevel kommer folk tilbake for å se igjen. Oppgaven skal analysere forskjeller i manus gjennom virkemidler og visuelle endringer. Endringer skjer hovedsakelig for flyt og utdyping av karakter. Plassen *Fru Guri av Edøy* har fått i lokalsamfunnet har gjort spelet til en nærmest selvfølge i dens repetisjon, og er noe mange ser år etter år, nettopp fordi man vet hva som vil skje og hvordan det ender, litt som det er juleklassikere på TV, så kan også *Fru Guri av Edøy* være noe som er en del av Sommeren

Abstract

Expression of change in the script for the play *Fru Guri av Edøy*. The theme considers differences in the script *Fru Guri av Edøy* to answer the question “How do the productions of *Fru Guri av Edøy* change through scripts from 2010, 2021 and 2023?”. The goal has been to see how the productions keep the same narrative year after year, and yet people come back to watch again. The thesis will analyze differences in the script through changes in narrative devices and composition. Changes occur mainly for deepening the characters and naturalistic dialogue. The space *Fru Guri av Edøy* has gained in the local community has made its repetition a matter of fact, and something you come back for year after year, precisely because you know what to expect, similar to Christmas classiscs on TV, *Fru Guri av Edøy* is a part of the summer season.

Innholdsfortegnelse

Forord	i
Sammendrag	ii
Abstract	ii
1 INNLEDNING	1
1.1 Struktur.....	1
1.2 Lokalhistoriske spel.....	2
1.2.1 Spel-sommeren 2024.....	3
1.3 Om Fru Guri av Edøy:.....	4
1.4 Det lokalhistoriske utespelet Fru Guri Av Edøy.....	6
1.4.1 Sammendrag.....	6
1.4.2 Hovedtema	7
2 FREMGANG OG FORBEREDELSE FOR DRAMATURGISK ANALYSE AV FRU GURI AV EDØY/ STEGENE I METODOLOGIEN	8
2.1 Innhenting av materiale	8
2.1.1 Lesing av manus.....	9
2.2 Manusets visuelle faktorer	9
3 Dramaturgiske redskaper i møte med lokalhistorisk utespel	11
Dramaturgi.....	11
3.1 Rollebestning	11
3.1.1 Akter, Deler og Scener	11
3.2 Handlingen	12
3.3 Likheter og Ulikheter i manus.....	13
3.3.1 Fabel	14
3.3.2 Plot	14
3.4 Virkemidler	15
3.4.1 Scenisk Versus Narrativ fremstilling	15
3.4.2 Sang	17
3.4.3 Kontraster	18
3.4.4 Frampek.....	19
4 OPPSUMERING	20
4.1 Sluttrefleksjon.....	20
LITTERATURLISTE	22
VEDLEGG	24

1 INNLEDNING

På ei ferge som krysser vannet, synes det gjennom vinduet en delvis overskyet himmel. En dag med god sikt, uten for blendende sol er god for formålet med reisen. Bølgene bruser mykt mot ferga, et kirkespir kommer til syne på øya. Da det annonseres at fergen snart legger til kai, er det mulig å se lyktestolpene på fergekaia over lemmen til ferga. Når den har lagt til kai er det ikke lange veien igjen. På ferga til Smøla har spenningen bygd opp for hva som er i vente, med reklame for utespelet som er kjent og kjært for så mange Nordmøringer og Smølaværinger. Til venstre over kaia møtes du med postere bestående av silhuetten til en kvinne, en som utstråler kunnskap og stolthet, sammen med kirka vi også kan se i virkeligheten like bak der hvor spelet holder til. Om det er litt kjølig er det mulig å få tak i varm drikke og sitteunderlag med tema for spelet. I tillegg bærer spelet på et løfte: når vi ser en av vertene med gul sikkerhets-vest og skriften på ryggen som lyder «Norges varmeste utespel». Det er slettes ikke første gang det har blitt satt opp her. Kaféen, og bygningen med tribunene, er oppkalt etter spelet som settes opp hvert år. Roen senker seg over publikum og vi venter i stillhet på anslaget mens vi ser utover spellassen og opp på Edøykirka; Ut av et hus som om fra gamle dager, med et høyt skjermende gjerde med stor port rundt tunet hvor scenen er, der kommer en kvinne, Fru Guri selv. Anslaget treffer oss når hun sier «Gud signe dagen!» og spelet Fru Guri av Edøy er i gang.

En stemningsbeskrivelse til introduksjon for spelet *Fru Guri av Edøy*.

Jeg vil i denne oppgaven sammenligne «Hva er forskjellene i et utvalg manus av *Fru Guri av Edøy?*» for å kunne svare på problemstillingen min «Hvordan endrer oppsetninger av *Fru Guri av Edøy* seg, gjennom manus fra 2010, 2021 og 2023?»

1.1 Struktur

Opgaven er delt i introduksjon til spel og Spelet *Fru Guri av Edøy*, i tillegg til fremgangsmåte for valg av oppgaven og innsamling av manus, som vil være inngangen for hvordan jeg vil besvare problemstillingen min «Hvordan endrer oppsetninger av *Fru Guri av Edøy* seg, gjennom manus fra 2010, 2021 og 2023?». Videre ser jeg på spelets deler og deres virkning. til slutt vil jeg oppsummere arbeidet i oppgaven og arbeidet underveis i arbeidet.

1.2 Lokalhistoriske spel

er som beskrevet av Vigdis Aune som «stedsspesifikt teater». «*Stedet undersøkes [...] både med tanke på erfaringer ved å være på det spesielle stedet og erfaringer med stedet som estetisk element og materiale*» (Aune, 2010, s.102). Spel får en egen sjarm i det lokale miljøet hvor spelet blir holdt. Å holde spel allerede basert på lokal historie setter et eget inntrykk da man kan se de virkelige omgivelsene rundt. Der hvor scener innendørs må dekorerer med kulisser for å speile rommet det skal fremstille, er mye av rammen for spel allerede på plass gjennom naturen og omgivelsene rundt. For å sitere Aune i arbeid med ungdom i lokalhistoriske spel: «*Mange reflekterer over at det ville vært mindre interessant og engasjerende og mere stillestående dersom teaterproduksjonen skulle foregå innendørs*» (Aune, 2010, s.103).

Spel blander uprofesjonelle og profesjonelle skuespillere, mange, også lokale ungdommer, er inkludert i *Fru Guri av Edøy*. Ifølge Peggy Kruse, var ikke alle regissører like fornøyd med blandingen av amatørskuespillere og profesjonelle (P. Kruse, personlig kommunikasjon, 5. april 2024). «*spel skiller seg fra profesjonelt teater gjennom den voldsomme mobiliseringen av Fastboende amatører*» skriver Ohrem (2008, s. 14). «*Utgangspunkt er at spillet er frivillig, interessebasert arbeidsfellesskap som skal produsere en teaterforestilling*» ifølge Aune (2010, s. 93). Videre er arbeidet mellom proffe og amatører som jobber side om side i spel benevnt som en viktig kilde for inspirasjon for å jobbe med arbeidet rundt spel i følge Ohrem (2008, s.22).

Mange spel som vokser frem i Norge er basert i viking- eller middelalder tiden, såkalte «Historiske spel». Dette er ikke et krav utover generelt at det er ansett som i det minste å være basert på lokal historie og/ eller område. Men det er noe som har vokst frem som en trend i Norge, å gå tilbake til disse middelalderhistoriene. I definisjonen av historiske spel er det en generell enighet om at slike teateroppsetninger er basert på historiske hendelser i lokalområdet hvor spelet blir spilt. Spel kjennetegnes også gjerne av at de spilles utendørs, åpent for inntrykk av den lokale naturen, men også værforhold slik de er naturlig for området, som gjør været til en medspiller i de lokale spelene (Ohrem, 2008, s.15). Middelalderspel har typisk et tema hentet fra norrøn mytologi eller litteratur, sammen med å bruke et område med kulturlandskap som kulisser, eller deler av kulissene. I tillegg er en vanlig form for publikumsområde et amfi (Ohrem, 2008, s.16). I spel er det også flere tilfeller med både profesjonelle og amatørskuespillere sammen på scenen. Ifølge boken *Spillet om stedet*, er det

ofte en meget realistisk følelse i spelene, med naturlige kulisser og kostymer, sammen med skuespillere av variert erfaring som er med på å sette et naturlig preg i hendelsene.

«Amatørene tilfører ikke bare kvaliteter gjennom deres mangfold, men også deres enflod eller tilsynelatende mangler som skuespillere» (Ohrem, 2008, s.17)

Fru Guri av Edøy er en oppdiktet historie, riktig nok, men er basert på samtaler som var sannsynlig for området, sammenknyttet med lokale severdigheter som Kuli-stenen. Originalen er på Vitenskapsmuseet i Trondheim, men en kopi ble reist på Kuli, naboøya til Edøy, i skipsleia mellom Tustna og Smøla, for å bevare inntrykket.

1.2.1 Spel-sommeren 2024

Norge har et godt utvalg spel forskjellige steder. I 2008 skrev Ohrem at Trøndelag stadig var regionen med flest spel, men med Vest- og Nordvestlandet tett på. I tillegg kunne det synes en økning i spel på Østlandet (Ohrem, 2008, s.15). I likhet med *Fru Guri av Edøy*, er det flere spel som spilles årlig i Norge som også spilles i år, 2024. Blant disse er «*Elden*» som spilles ved slagghaugene på Røros 19. juli til 3. august. Andre spel er «*Håkon - Den gode kongen*», som spilles i Fitjar 30. til 31. august. På Oppdal i Trøndelag spilles «*One (Wo)man spel – Om Vikinger fra Oppdal*» fra 6. juli til 7. august. I Trøndelag kan man også se «*Spelet om Heilag Olav*» i Verdal fra 26. til 30. juli. I Sel i Innlandet kan man se «*Kristinspelet – spelet om Kristin Lavransdatter*» 22. til 29. juni. «*Skansespillet 2024*» spilles på Blaker skanse i Lillestrøm 22. til 28. juni. Opplysningene er hentet fra Spelhåndbokas kalender over spel i Norge (Spelhåndboka, u.å.)

Da det var på tide å bestemme seg for tema å skrive om for bacheloroppgaven, var spelet «*Fru Guri av Edøy*» et interessant tema for meg, ettersom jeg kjenner ikke bare noen av de som har spilt som amatører i spelet, men også Peggy Kruse som skrev det originale spelet i 1989-1990. Dermed hadde jeg en inngang til å snakke om og samle stoff om spelet for å analysere. I tillegg viste jeg allerede at dette spelet har blitt satt opp årlig i mange år, med kun 1993 og 2020 som år hvor det ikke har blitt satt opp siden 1990.

Torsdag 4. april til lørdag 6. april dro jeg til Smøla for å ha møte med Peggy Kruse for å ha en periode sammen for å kunne sette meg inn i hvor *Fru Guri av Edøy* står i lokalsamfunnet på øya, se spel-amfiet, kirka og kopien av Kulisteinen. Sammen med dette kunne jeg også få en inngang til hvor historien og karakterene kommer fra. Historien er oppdiktet, men var alltid

tenkt på som «noe som kunne skjedd» med hvordan samfunnet var på øya og kjent av historier og myter fra norsk historie. Spelet *Fru Guri av Edøy* i dag er ikke hva det originalt var tenkt. I samtale med Peggy Kruse kom det frem at tanken først var å ha innslag av kortere hendelser fremført i sammenheng med 800-års jubileet til Edøy kirke, noe som har satt spor i året valgt for handlingsuniverset. Etter utkast til innslag vokste den frem til en hel forestilling, *Fru Guri av Edøy*.

1.3 Om Fru Guri av Edøy:

Historie og tematikk har tatt inspirasjon og bruk av både bibelen og fortellinger av Snorre. Til tross for at historien har vært den samme, så har forestillingen vært gjennom endringer. Nye tekster er lagt til i smått og med korona måtte forestillingen bli halvert. I hendelsen med forestilling i 2021 vil jeg se på hva som ble sett på som de viktige punktene for historien for å kunne bevare den forestillingen *Fru Guri av Edøy* er, og likevel vise den på et annet vis. Det er varierende grad i hvor mye tilskuere ønsker å se spelet endre seg. Det er vanlig og forventet at nye regissører legger sine spor i hvordan de ønsker å vise spelet, hva de ønsker å legge vekt på. Likevel er dette lokale spelet noe som gjennom 30 år med oppsetning, hvor lokale Smølværinger sammen med profesjonelle aktører har vært med som skuespillere, statister og kostymearbeidere, har ført til en følelse av delt eierskap over spelet. I samtale med Peggy Kruse, Forfatter av spelet, kom det frem at det er en vanlig erfaring at tilskuere som kommer tilbake år etter år også føler et stort eierskap over stykket, og av de som har vært med på scenen tidligere diskuteres valg av endringer i både replikker og kostymer. De sterkeste stemmene er blant de som ønsker at spelet skal beholde sin originale form. Og vane gjør at større endringer oppleves som å fjerne en del av helheten mange vil se som det kjære i et slikt spel, en historie som kunne foregått på Edøy og Smøla på sent 1100- tallet. Ifølge Peggy Kruse har forestillingen vært gjennom både små og store endringer fra et år hvor mange replikker ble sunget isteden for å bli sagt i vanlig tale, til en traktor på scenen. Traktoren ble ikke godt tatt imot, og i samtale med Peggy Kruse sa hun i ettertid at det er tilbake til det gode gamle.

Jeg ønsker å se hvordan manuset for *Fru Guri av Edøy* har endret seg gjennom årganger av forestillinger første gang oppført i 1990, og har blitt holdt 28 ganger, med årlig oppsetning

siden 2009 med unntak av 2020 da Covid-19 restriksjonene satte en stopp for øvelser og oppføring (Smøla kommune 2024b). Gjennom årene har det skjedd endringer i omgivelsene for forestillingen i henhold til spillested og hvorfor det igjen ble satt opp etter dens premiere i 1990 som del av en 800-års jubileumsfeiring for kirka på øya og videreført kristningen av Norge. Spelet er dermed lagt til tiden rundt år 1190.

Spillested har endret seg enkelte ganger gjennom oppsetningene. De første forestillingene var inne på tunet til Edøy-garden, men har siden 2009 blitt satt opp med fast spillested på Gurisentret på Edøya i Smøla kommune, noen hundre meter unna.

Med kirka og Kulisteinens link til kristningen av Norge som tema, står kristendommen klart frem med tro og tillit for religionen gjennom forestillingen. Sammen med representasjonen av en sterk kvinne i sentrum, og hennes kamp i et hardt liv for å gjøre tilværelsen beste mulig for hennes etterkommere, både for familien, men også som den rikeste gården i lokalsamfunnet. Som sagt på Smøla kommune sine nettsider er det *«en historie med sterke kvinneskikkelser i vikingtiden, om Fru Guri som den sterke person med klokskap leder familien gjennom tragedie og lykke, kjærlighet, tvil og tro.»* (Smøla Kommune, 2024b)

Grunnfortellingen har forblitt den samme, ifølge Peggy Kruse. Endringer har hovedsakelig vært i regi på scenen. Dessverre er det få opptak å sammenligne, slik at valget ble å sammenligne manus og se etter endringene der.

For å forberede for dette prosjektet besøkte jeg Smøla 4.-6. April 2024 . Jeg besøkte den nåværende spel-plassen, Edøykirken som er sentral i spelet, og Kuli-stenen nevnt i spelet. I tillegg fikk jeg høre om plassen spelet har fått i lokalsamfunnet. Edøya er en del av Smøla Kommune, en øykommune med nesten 6000 øyer, holmer og skjær som ligger lengst nordvest i Møre og Romsdal fylke (Thorsnæs, 2023a, 2023b). Jeg har også hatt samtaler med forfatter av spelet, Peggy Kruse. Utover dagen fredag 5. april var vi sammen på dagstur rundt på Smøla, hvor besøk til Gurisentret og kopien av Kuli-steinen, kalt Norges «Dåpsattest» (NTNU Vitenskapsmuseet, u.å.) sto for tur. Dette var for å kunne lett ta opp nye tema relaterte til spelet, hvordan det ble utformet, og for å la informasjonen komme frem på en mindre anstrengt måte og i en mindre stram samtale. Dette gav informasjon som var spennende å legge bak øret, og åpnet for følelser rundt hendelser i spelet og hendelser relatert til endringer.

Selv har jeg sett forestillingen i 2018 og det var god stemning for forestillingen blant publikum både før start og underveis.

1.4 Det lokalhistoriske utespelet *Fru Guri Av Edøy*

Forfatter av spelet er Peggy Kruse. Regissørene har variert. De har hatt varierende grad av suksess, men noen utmerkede har vært blant annet Endre Skar og Line Rossvold (P. Kruse, personlig kommunikasjon, 5. april 2024).

I denne analysen vil jeg ta for meg 3 utvalgte manus: Manus for 2010 regissert av Line Rosvoll, og manus for 2021 og 2023 regissert og tilpasset av Eldrid Schrøder Kvalvik.

Jeg har fått samlet manus fra tidligere forestillinger for prosjektet gjennom kontakt med Gurisentret. Dette er et kultur- og kystpilgrims-senter på Smøla, plassen for både spelet, og delvis arkiv for spelet. Senteret ble reist 2009 (Smøla Kommune, 2024a). I et forsøk på å få tak i de tidligere manusene merket jeg meg at det varierte hvor mye manusene har blitt tatt vare på slik at de er tilgjengelige, slik at oppgaven ble utformet rundt et utvalg manus fra senere år for å også gå ned i dybden av manusene og variasjonene. Med dette ble «korona året» ett av manusene i min sammenligning for dens variasjon på grunnlag av Covid-19-restriksjoner. Restriksjonene førte til en nedskalering av tilsynelatende alle felt i forestillingen.

1.4.1 Sammendrag

av fortellingen *Fru Guri av Edøy*: Spelet starter med anslaget av Fru Guri som kommer ut på tunet og hilser inn dagen. Guri er en stor del av samfunnet på øya, hun har en sønn, Sverre, som var enkemann. Han gifter seg og kommer tilbake til Edøya med sin nye kone, Ingeborg. Ingeborg er fra Tustna, på andre siden av skipsleia. Sverre har allerede to barn, Gjertrud og Sigvart. Gjertrud er motvillig i forholdet med Ingeborg, ettersom hun ikke vil ha noen ny mor, og vil heller tilbringe all tid med Guri. Gjertrud er fortvilet fordi hun tror Guri skal dø, nå som Ingeborg har kommet. Videre ser vi ungene Hallvard og Inga. Disse fire barna bærer historien videre som voksne senere i spelet.

På Edøya og området rundt er det ingen kirke for lokalfolket som er kristne og sterkt troende. Det er ønske om å bygge en kirke på øya. Den må bli signet av erkebiskopen for å være et

Guds hus, men det skapes problemer da erkebiskopen kommer fra Nidaros med en mening om at en kirke på Edøy ikke er nødvendig. Erkebiskopen blir fornærmet av Tore av Kuli, en stamann som også er godt likt i øysamfunnet, og som er nærmest en bror for Sverre. Dette fører til at erkebiskopen ikke vil signe kirka og krever bot for ordene Tore sa om «guds tjenere». Dette vil ikke Tore, og det skaper rift mellom Sverre og Tore. Sverre har et sterkt ønske om kirke til at han ikke ønsket konflikt med erkebiskopen, og ser Tores stahet som en som hindrer for saken deres.

Vendepunktet starter da Hallvard og Sigvart kommer tilbake fra handelsreise. Ungene er nå blitt unge voksne, og de må håndtere voksne situasjoner. Første tegn er da Sigvart ikke lengre vil se Inga, og videre kommer en konflikt mellom Sverre og Gjertrud, da Sverre har lovet bort Gjertrud til den rikeste mannen i landsdelen, og dermed setter en stans for hennes eget ønskede giftemål med Hallvard. Det viser seg at Sverre lovet bort Gjertrud da Hallvard også var tilstede for å vitne. Dette skaper videre rift mellom Sverre og Tore.

Siste vendepunkt er da Gjertrud blir reddet fra å drukne seg, ved at Smykket av et kors hun fikk fra Hallvard holder henne oppe. Dette fører videre til at Ingeborg overbeviser Sverre om å love Gjertrud til Hallvard, som videre fører Tore til å reise til Nidaros for å møte den nye erkebiskopen, en kjenning av folket på Edøya, slik at han kan betale boten for spotten han gjorde mot den forrige erkebiskopen.

Forestillingen slutter med at kirken skal bli vigslet av den nye erkebiskopen. Guri har blitt gammel, sliten og dårlig, så Ingeborg blir igjen med Guri da de andre drar opp til kirken for å bevitne vigslingen. Med dette har de en siste samtale, og Guri legger seg ned på tunet og dør. Gjertrud kommer så inn og publikum blir fortalt at hun vil snart bli gift i kirken, som publikum vet, den første til å gifte seg i den, sammen med Hallvard.

1.4.2 Hovedtema

Spillet tar for seg tema som kvinners vanskeligheter i samfunnet, å være i en posisjon med mye tillit og ansvar, kampen og ønsket om å bli sett av og hørt av andre, tvangsekteskap, abort, barsel og død, maktmisbruk, og tro og tillitt til religion.

2 FREMGANG OG FORBEREDELSE FOR DRAMATURGISK ANALYSE AV FRU GURI AV EDØY/ STEGENE I

METODOLOGIEN

Jeg vil nå legge frem grunnlaget for hvordan og hvorfor jeg ønsker å gjøre analysen i dette prosjektet

Metoder og fremgangsmåter kan være forskjellige fra prosjekt til prosjekt, men er tilstede for å gi en beskrivelse som gjør det mulig for leser å gjenta undersøkelsen og få samme resultat. (Rienecker et al., 2006, s.259).

Fremgangen min har vært som følger, innhenting av manus, lesing, sammenligning, utplukket faktorer fra manus for utheving

2.1 Innhenting av materiale

Tankegangen i min oppstart for denne oppgaven var noe i grad av «Om jeg ikke får tak i flere manus av interesse så vil det både være greit å fokusere på de jeg har, men også utfordrende å bruke første utkast å basere meg på, siden det ikke var slik manuset endte opp med å settes opp, men det kan likevel brukes i forhold til hva historien likevel endte opp med å være.».

Det neste var å bestemme hvordan jeg ville drive arbeidet og hvilket materiale skulle jeg jobbe med. Etter en samtale over mobil med Peggy Kruse fikk jeg høre at til tross for at det blir tatt vare på bilder og deler av forestillingen så er det mere sannsynlig å få tak i manus fra forskjellige oppsetninger enn video- og lyd-opptak. Dermed bestemte jeg meg for å kontakte Gurisentret på Smøla for å introdusere meg selv og spørre om det var mulig å få tilsendt manus fra forskjellige oppsetninger. Digitalt fikk jeg tilsendt en versjon, første utkast fra 1989, og etter samtaler over epost frem og tilbake fikk jeg kontakt med nåværende produksjonsleder for spelet, Magnhild Vassvik Rovik. Fra henne fikk jeg versjoner fra 2010, 2018, 2021 og 2023. Så med alle disse hadde jeg fem versjoner av manus, bearbeidet av forskjellige regissører.

Videre måtte jeg bestemme meg for hvilke av de fem jeg skulle se på i Bacheloroppgaven min. Sammen med veileder ble vi enig om at jeg skulle velge ut tre manus å fokusere på.

De jeg til slutt valgte var fra 2010, 2021 og 2023.

2021 ble et åpenbart valg for å se hvordan koronarestriksjonene om tid og folk samlet, påvirket scenene og hvilke scener som ville bli utvalgt og/ eller omarbeidet for å likevel fortelle samme historie. 2010 var en tidligere versjon i sammenligning med 2018, så for å få en lengre tidsforskjell ønsket jeg å se dette manuset. 2023 ble valgt fordi den sto ut fra resten med flere sider, i tillegg til at det var et nyere eksempel enn 2018.

Noe av hva man ikke kan se tydelig gjennom det valgte manus er endringer i Regi. Regi er svært variert mellom regissører, og ikke skrevet ned tilgjengelig for meg å se, og mengden å sammenligne blir stor. Så denne oppgaven vil ikke se på hvordan regi ble benyttet i scener utover det som synes av beskrivelser i manus.

Analysemetoden jeg har valgt vil være en tekst-dramaturgisk analyse. Formålet med analysen er å se forskjellene i Manuset av Spelet *Fru Guri av Edøy*, variasjonene mellom oppsetning for årene 2010, 2021 og 2023. Jeg ønsker å gjøre dette gjennom sammenligning av de forskjellige manusene på nivået av manuset utbygging og oppsett, de visuelle delene i møte med manus, i tillegg til historien og dens fremstilling som *fabel* og *plott*. Jeg vil altså foreta en tekstanalyse av manus for forestilling for forskjellige år.

2.1.1 Lesing av manus

Jeg ønsket først å få et godt overblikk over hendelser i manus, og satte meg derfor til å lese gjennom historien som en enkel historie i versjon fra 2021. Senere ble oppgaven å finne ulikhetene i hvordan manus oppførte seg. Der kom sammenligning inn gjennom å gå gjennom scener og replikker for hva som ble overført mellom de forskjellige versjonene.

I analysen vil jeg se på handlingsforløp og rollebesetning. Hva som har blitt prioritert eller endret mellom årene. I tillegg ser jeg på historien og dens oppbygning både i *fabel* og *plot*. Jeg ville også sammenligne bruken av *scenisk* mot *narrativ fremstilling* brukt i spelet.

2.2 Manusets visuelle faktorer

For å begynne analysen vil jeg beskrive de mest tydelige forskjellene man kan se ved et overblikk. Dette er antall sider, scener, akter, og navngitte karakterer med replikk. Dette er oppsatt i Tabell, under Vedlegg 1.

Manusene i alle tre versjoner er skrevet på nynorsk. En visuell forskjell er om manusene midtsentres for replikker. 2010 og 2023 har til felles at navnene er midtsentrerte, men av mitt utvalg av manus så er 2023 versjonen den eneste som er fullstendig midtsentrert. 2021 har alt sidestilt til venstre side, og 2010 har navn midtsentrert, men replikker og sceneangivelser sidestilt mot venstre. Å ha replikker og navn sammen midtsentrert gjorde lesingen svært mye enklere i bytte mellom linjer og replikker. I tillegg var det en forskjell i sceneangivelsen distinksjon fra replikker. I 2010 versjonen av manus ble det brukt parentes «()» for å spesifisere scene-angivelser, mens de i 2021 og 2023 var skrevet med *kursiv*, noe som også gjorde det lettere ved enkle øyekast å vite at dette var sceneangivelser og ikke replikker.

2023-versjonen er det lengste av manuset, med 91 sider, mot 58 sider i 2010, og 40 sider i den forkortede koronaversjonen i 2021

3 Dramaturgiske redskaper i møte med lokalhistorisk utespel

Dramaturgi, hva er det?

Dramaturgi er alt i et stykke eller forestilling som påvirker tilskuerene. Fra virkemidlene brukt for å fremme historie, til bevegelse på scenen av skuespillere og andre endringer på scenen.

Dramaturgi kan fortsås og defineres på forskjellig vis, men for denne oppgaven vil dramaturgieren være funksjonen og strukturen av dramaet (Gladsø et al., 2015, s.18)

Videre i kapittelet vil jeg ta for meg forskjeller og likheter mellom manusene, hvordan de er oppbygd og forskjellene det utgjør som leser av manus, og publikum

3.1 Rollebestning

Vedlegg 1 er en tabell over rollebesetningen nevnt i manusene. Listen er satt opp for å se «nye» karakter. Med denne synes det effekten av covid i rollebesetningen.

I lesing av manus gis det ikke oversikt over andre statister utover å nevne «Alle» eller «Flere», men noe som synes er navnssetting til rollebesetning. I de forskjellige versjonene av manus 2010, 2021 og 2023 er hovedbesetningen navngitt med faste navn. Guri, Gjertrud, Sverre og Ingeborg blant andre. Sidekarakterer derimot, blir benevnt forskjellig. Tjenestefolk som ikke blir navngitt til publikum har noen ganger navn og andre ganger ikke. Vedlegg 1 er en liste over besetningen jeg vil nå referer til. 2021 hadde kun 10 Navnsatte karakterer, i motsetning til 2010 med 26 og 2023 som hadde 20. I lesing av manus kan noe av grunnen for færre roller være en større sammenfatning med flere små karakterer som brukes flere ganger, og tillater publikum å bli mer kjent med hver og en som stadig er på scenen.

3.1.1 Akter, Deler og Scener

Akt og Del

Akter er den vanligste måten å dele opp et dramatisk forløp, oppdelingen, skriver Helland og Wærp (2011, s.73). Et drama med flere akter vil skille maktskiftene i teksten med markering,

eksempelvis med tall. Manusene for *Fru Guri av Edøy*, 2010- og 2021-versjonene bruker ikke *akter* for å dele opp med pause, det er hovedsakelig for skille i tid, dager og netter, og i tilfelle med 7 års-mellomrom, skille av år, men bruker *deler* for samme effekt av visuelt skille i hendelser i manus. 2023 bruker både del og akt for å dele opp, hvor det er to deler i første akt, og kun en del i andre akt.

Scene

En scene er en underoppdeling av akter eller deler i en forestilling. Det er en sammenhengende sekvens i forestillingen som ikke inneholder endringer i tid og rom. Videre kan scener deles opp ut ifra besetningen på scenen, om noen går ut, kan en ny scene begynne (Helland & Wærp, 2011, s. 74). Scener i manuset *Fru Furi av Edøy* markeres tydelig nummerert.

En slik oppdeling i akter og scener er til for å definere endringer og flyt i stykket som drar dramaturgien videre. Endringer i forhold mellom hendelser i scenene bygger videre på tidligere hendelser og stemninger.

I motsetning til andre forestillinger, ble oppsetningen i 2021 kortet ned til kun én del definert i manuset, der hvor 2010 besto av fire deler, og 2023 hadde tre deler og to akter. Denne oppdelingen kommer av naturlige pauser og skift i tid, noe 2021-versjonen måtte jobbe rundt og heller vise tidsendring mye raskere. Vi får i de andre versjonene en bedre sjanse til å bli kjent med hovedkarakterene som barn og deres bakgrunn sammen, enn i 2021-versjonen hvor det ikke er tid, og derfor de voksne historiene for Gjertrud, Inga, Hallvard og Sigvart får en viktigere plass. Det er tross alt i den voksne alderen at konfliktene trer frem og vi ser forskjellen i ansvar og stress på de voksne, i kontrast med de relativt «frie» livene i barndommen.

Muligheten til å skille disse delene på forskjellige steder viser til en flyt i hendelser for hele spelet. 2023 sto ut fra de andre to manusene fordi det brukte både akt og del for å skille, hvor andre akt er et klart skille fra den første med at dette foregår syv år senere, et tydeligere skille, enn å kun dele i deler, ettersom andre akt får en ny spenningskurve igjen.

3.2 Handlingen

Vi ser rett og slett mindre av barndomsårene for Gjertrud, Hallvard, Inga og Sigvart i 2021. Det er mere lek og konflikter blant barn vi ikke ser i 2021 men heller blir nevnt senere i samtaler og tilbakeblikk. Vi ser ikke lek og krangel mellom Gjertrud og Sigvart som krangler fordi sigvart ønsker å bli skarpskytter siden barndommen. Kattungen blir likevel nevnt i 2021 da Hjertrud spør Hallvard om han ønsker å se katten som har fått unger. Hovedpunktene i handlingen er den samme på tvers av alle tre manusene, men spesifikasjonene for replikker er hovedsakelig lengre i versjon 2023, eller kun nevnt narrativt i 2021 av scener som ikke blir vist.

3.3 Likheter og Ulikheter i manus

En viktig replikk er anslaget. I *Fru Guri av Edøy* har replikken «Gud Signe Dagen» forblitt den samme. Alle spelversjonene har med denne replikken, men i mine tre utvalgte manus har replikken tilføyelsen «Ved di mor Maria, høyr mi bønn». Peggy Kruse tok inspirasjon fra tematikker i Snorre, og fra bibelen i skrivingen av spelet. Inkludert i inspirasjon for å sette spelet i tiden det skal representere, ble møtet med morgenen da Guri starter spelet tatt fra Gulatingloven (P. Kruse, personlig kommunikasjon 13. mai 2024). Denne replikken blir sett på som viktig og den viktigste delen «Gud signe dagen» forblir uendret mellom forestillingene.

I 2010 er første samtale i spelet mellom Guri og Tore, og det samme i 2023, men i 2021 er det første en samtale mellom Guri og Ingeborg. Dette endrer introduksjonen for Ingeborg ovenfor de andre versjonene hvor publikum kan se Ingeborg komme til gården for første gang som brud i brudeferd og introdusert som nykommer etter å først fått en introduksjon til de andre.

Manusene 2010, 2021 og 2023 har alle samme utgangspunkt, som tydelig vist i skrivemåter og replikker som går igjen. Likhetene ligger i utgangspunktet for nye manus da det er tydelig manus er tilgjengelig og arbeidet videre med. Mange forskjeller mellom manusene er rekkefølgen replikker bli sagt. I de fleste situasjoner blir ikke replikker fjernet (utenom 2021 for nedkorting), men flyttet om slik at samtalene flyter bedre, og til tider endrer dette utgangspunktet for hvor skuespilleren skal være.

Eksempel på noe slikt er da Hallvard og Sigvart kommer tilbake fra handelsreise. Da har Gjertrud og Inga i 2010 hatt en anstrengt samtale, Inga har vært preget av tanker og

«ingenting er som før» og ønsker heller å forlate samtalen og løper av gårde hjem før Hallvard kommer inn porten, som tillater Hallvard å si at Sigvart kommer etter fordi han møtte Inga. I 2021 og 2023 var samtalen mellom Inga og Gjertrud mye lystigere og mere håpefull om gjenforeningen med sine kjære, og siden Inga ikke enda har sprunget av gårde for å dra hjem, kan hun da løpe ut porten tydeligere på leting etter Sigvart da Hallvard sier han enda er nede ved båten.

3.3.1 Fabel

Fabel kommer fra aristotelisk poetikk og har hatt betydningen av «sammenføyningen av begivenhetene i et handlingsforløp» (Helland & Wærp, 2011, s.59).

Noe jeg merker meg om definisjonen av fabelen som skrevet i «Å lese drama» av Helland og Wærp (2011), er hvordan fabelen, for at den skal være komplett, har enkelte kriterier som må nås. Av disse, er ett av dem at historien som blir fortalt ikke er en *sann* historie, men noe som *kunne* skjedd. For å oppnå dette kriteriet må det også være en sannsynlighet i handling og nødvendighet (Helland & Wærp, 2011, s.60). Alt dette er for å oppnå en viss effekt på tilskuer. *Fru Guri av Edøy* fyller disse kravene.

Begrepet fabel og plot har i norsk sammenheng en god del overlapp mellom seg. Noe som gjør det vanskelig å fullstendig skille de to fagordene.

3.3.2 Plot

Plot er organiseringen av handlingene slik de er presentert i teksten eller framføringen. Altså kan plot og fabel skilles av hvilken kronologi det er snakk om. Kronologien som vist for tilskueren scene 1 etter scene 2 vil være plotet. Hvor tilbakeblikket i scene 2 kommer før scene 1 i en fortelling av fabelen.

Det beskrives en forskjell mellom *Episk* og *Dramatisk* plot, hvor forskjellen i den emosjonelle effekten er mulig å sammenligne med bruken av *Fabel* og *Plot*, hvor den ene beskriver historien som skjedd kronologisk i hendelsesuniverset (episk) og dramatisk som vektlegger spenning og emosjonell investering og intriger, gjennom å tilbakeholde informasjon skriver Helland & Wærp (2011, s. 62)

Versjon 2010 og 2023 følger samme rekkefølge i scener og hendelser en tradisjon siden starten av spel-oppsetningen. I motsetning har 2021 plukket ut scener og inkorporert hendelser fra fjernede scener for å beholde samme historie. i 2023 er same rekkefølge i scener som 2010, og mange av replikkene kommer også i samme rekkefølge, et bevis på sterk kultur for ivaretagelse av det originale forløpet. Med en endring i rekkefølge på replikker i forhold til 2010, fører det til en annen oppbygning i spenning, flere punkter som tydeliggjør forskjell i synspunkter slik en vanlig samtale vil foregå, i motsetning til 2010 hvor utgangspunktet for alle tre manus er tydelige, men også enklere og dermed færre tilfeller med en oppbygd krangel, heller en opplevelse av karakter A tolker karakter B til å være sint og svarer med dette som en del av replikken.

2021 derimot deler opp manus på et annet vis, med en overgang for ungene fra barndom til ung voksen svært tidlig sammenlignet med andre forestillinger. For å sammenligne, versjon 2010 og 2023 har scene 15 som en overgang som visualiserer og introduserer tiden som har passert, syv år mellom en scene og den neste. Versjon 2021 plasserer så handlingen i scene 16 til å bli den fjerde scenen i forestillingen. Denne versjonen, 2021, bruker narrativ formidling som et redskap for å plassere hendelser som har blitt kortet ned eller scener fjernet fra tidligere manus som også skulle være til stede for senere hendelser å gi mening.

Plottet i versjon 2021 deler ikke opp fabelen til en oppstykket sammensetning frem og tilbake i tid, men heller brukes som et medium som hopper videre litt raskere enn tidligere, men passer på å likevel nevne de viktige poengene i scenene i samtaler i andre scener, slik som at scene én i 2021 var en sammensetning av de første tre scenene i 2010 og for så vidt 2023

3.4 Virkemidler

3.4.1 Scenisk Versus Narrativ fremstilling

Enkelt forklart vil jeg dele de to fremstillingsformene inn i «det du ser skje på scenen» (Scenisk) og «det som blir omfortalt» [Narrativ], i følge Helland & Wærp (2011. s.75) «[...] den ene framstillingsmåte, den fortellende, kan oppfattes som indirekte, i den forstand at en forteller kommer inn som et medierende mellomledd mellom leseren eller tilhøreren og det

fortalte, kan den scenisk dramatiserende oppfattes som mer direkte [...]» (Helland & Wærp, 2011, s.75). I dette tilfelle vil det si «mere direkte enn en forteller». Dette vil si, i dramaet er det foretrukket å bruke scenisk fremstilling over narrativ gjennom for eksempel, men ikke eksklusivt, en forteller, ettersom publikum kommer nærmere handlingen gjennom scenisk framstilling. Likevel er både Scenisk og Narrativ fremstilling er å finne i teaterdramatikken, til tross for at den sceniske framvisningen kanskje er den «grunnleggende» (Helland & Wærp, 2011, s.76). Det står i «Å lese drama» at «[...] på samme måte som vi i episk litteratur finner en veksling mellom *Telling* og *Showing*. Denne vekslingen er ikke uten betydningen for dramatolkningen» (Helland & Wærp, 2011. s. 76)

Eksempler på narrativ handling foregår i *Fru Guri av Edøy* mest for å videreføre forestillingen og klargjøring mellom karakterene rollefigurene selv. Det er ingen forteller i *Fru Guri av Edøy*, men til tider vil de gjenfortelle forskjellige hendelser for å understreke et forhold eller informasjon for publikum. Som eksempel er det som er en av de første scenene, og den aller første scenen i 2021 manus - da Sverre og Ingeborg allerede er gift og kommet tilbake til Edøy, hvor Fru Guri og Ingeborg snakker om hendelsene den dagen og forklarer at Sverre var enkemann og hans to barn var morløse.

Fru Guri av Edøy bruker i hovedsak scenisk fremstilling. Det er tilfeller med gjenfortelling. Det tydeligste og gjennomgående eksemplet er da Kulistenen blir nevnt. Det er gjenfortalt historien rundt reisningen av stenen, og tidfestingen tett på kristningen av Norge, i tillegg til en omtent knytning til dette symbolet bland beboerne på øyene rundt som minnesmerke over en hedret mann. I tillegg er det en scene hvor Guri forteller om en drøm hun hadde, hvor «mennesker fra Nidaros som kommer i såkalt godvilje i «*båter uten både årer og segl, tar med seg stenen for å ta vare på den*», et fortellende tilfelle som også knytter knytter historien og karakterene til den virkelige historien ved å trekke tråder til hva som skjedde da stenen igjen ble funnet. Stenen står i dag på utstilling ved NTNU Vitenskapsmuseet i Trondheim, og en kopi finnes på Kuli, naboøya til Edøya. Drømmescener blir brukt for å tillate et fremblikk til hva publikum ser og kan vite om nåtiden. Både Kulisteinens opphold i «Nidaros» og Steinkirkens tilstedeværelse for etterkommende ætter blir nevnt på slik vis.

2010 og 2023 hadde man også innslag av Narrativ fremstilling gjennom kvad utført av «Solve Skald» en viktig karakter for de som har sett spelet i mange år. Kvad er en diktradisjon fra gammelt nordisk sagalitteratur, og hvor skalden var historieforteller. Kvad ble videreført inn i

kristen tradisjon (Magerøy 2022). Solve er med på å dra inn påvirkningen av gammel norsk diktetekultur og har en egen måte å fortelle hva som skjer og det som allerede har skjedd. I «Torekvadet» etter den store uenigheten mellom Tore og Sverre oppsummerer Solve Skald ikke bare det som skjedde der og da, men også historien rundt og linjene i gjentakelser for dette universet. Kvad er med i versjonene 2010 og 2023, men er fjernet helt i 2021, og enkelte kvad er fjernet fra 2023 versjonen. I siste scene ble det gjort valg om at Solve står på scenen ettersom Guri ser han, men i motsetning fra 2010-versjon hvor han forteller et kvad for Guri og publikum, er han i 2021 og 2023 stum i sin representasjon av en som er gått videre, som et hint om at han vil være død før Kirken står ferdig. I valget om å ha ham taus, blir tilstedeværelsen sterkere for publikum etterhvert som scenen går videre og dette vil gå opp for publikum.

3.4.2 Sang

I 2021, scene 4, synger Gjertrud og Inga om hvordan gutta deres dro med båt til Nidaros og de selv ble igjen og ble triste.

Både sang og dans blir brukt til varierende grad.

En svært stor forskjell er hvordan spelet viser avslutningen. Scenen i seg selv er svært lik, med kun et par endringer i replikker. Manusene for 2021 og 2023 ender likt. Disse er regissert av samme person så endringene mellom disse vil hovedsakelig være i lengde. De ender med et sangnummer av besetningen som kommer inn etter at Guri legger seg ned og dør, men i 2010 versjon er det en spesifisert musikk-avslutning med at de som har vært med kommer ut på tunet, antagelig for den typiske avslutningen med bukking. 2010 versjon har ikke samme mengde sang, som 2021 og 2023 noe som er tydelig med denne slutten. 2021 og 2023 slutter nemlig også med musikk, men i disse versjonene kommer flere skuespillere frem på tunet og synger som en del av det avsluttende musikkstykket.

Sang har blitt brukt i *Fru Guri av Edøy* i forskjellig grad gjennom årene, ifølge Peggy Kruse, noen mere enn andre. 2023 og 2021 bruker mere av den tonesatte fortellermåten, enn 2010, men havner delvis i en da mere narrativ fremstilling, gjennom for eksempel representasjonen av vennskapet mellom Gjertrud og Inga i versjon 2021 der vi ser rollefigurene som voksen etter et tidshopp på 7 år.

I 2021 og 2023 blir narrativ handling også brukt gjennom sang. Etter et tidshopp på syv år møter vi igjen Gjertrud og Inga som unge voksne som venter på Hallvard og Sigvart som har vært ute på reise. Gjennom et musikalnummer som ikke er med i 2010 får publikum høre hvordan de to har opplevd denne adskillelsen og å vente på dem de har kjær. Med en mer gjennomgående bruk av musikk, slik som i 2021 og 2023, passer musikalnumrene bedre inn enn det ville vært i 2010, men ordleggingen i sangene skiller seg klart fra resten av det talte språket.

3.4.3 Kontraster

I forestillingen er hovedpersonen Guri. Hennes barn er Sverre, som under første del blir gift med Ingeborg. Sverres barn er morløse, men til tross for dette har de det bra og er meget heldige. En kontrast tidlig i dette forholdet er møtet mellom Ingeborg og Sigvart, og mellom Ingeborg og Gjertrud. Sigvart er åpen for tanken på en «ny mor» og gjennom hele forestillingen omtaler han Ingeborg som «mor». Gjertrud derimot, er svært tydelig på at hun er svært fornøyd med bare Guri. Ikke før slutten, da Guri dør, ser vi et viktig punkt i forholdet mellom Gjertrud og Ingeborg, da Gjertrud for første gang omtaler Ingeborg som «mor».

Hallvard ser for seg å gifte seg med sin kjære Gjertrud, mens Sigvart ikke ser for seg det samme med Inga, selv om Inga blir gravid. Sigvart ser derimot dette som et hinder i fremtiden han hadde sett for seg til sjøs.

I 2023 versjon av manus er flere av replikkene til Ingeborg endret til å være mere tilstede i familien, replikker rundt blir delt opp for å gi henne plass til å snakke. Hun har alltid vært en sterk karakter som tar den plassen hun fortjener og jobber for mot slutten, men i versjon 2023 i motsetning til 2010 er det en sterkere oppbygning i hennes replikker, hovedsakelig lagt til og samtaler oppdelt for å flyte bedre som samtale. Dette fører til et crescendo, en oppreisning i hennes tilværelse og utbytte av å bli hørt. Som en kvinne inngiftet med to stebarn blir hun allerede satt i en vanskelig situasjon til tross for varm velkomst av Guri som er sett på som sjef på gården. I min lesning av manus merker jeg hennes ønske å være mor og tilstede for de på gården på et tydeligere vis i 2023 da det blir nevnt tidligere gjennom manus, i motsetning til 2010 hvor det setter inn sterkest mot slutten av spelet, heller enn midtveis.

Det er en kontrast i tilværelsen å vokse opp. Gjennom alle manusene møter vi Gjertrud, Inga, Hallvard og Sigvart som barn, og senere unge Voksne. Kontrasten mellom friheten som barn i let, mot forventningene til voksent liv og pliktoppfyllelse. Etter oppveksten har Sigvart blitt frastående fra Inga i motsetning til hva vi kunne se i barndommen, noe som bryter med publikums forventning etter p ha sett hvordan de lekte sammen. 2021 versjon av manus har en mindre tydelig kontrast i dette ettersom vi ser de som barn svært lite. Dette blir i steden en kontrast i hvordan omtalelser av hendelser som tilsier en type forhold, som så direkte møtes av sin motpart.

3.4.4 Frampek

En endring for 2023 sammenlignet 2010 og 2021 er frempeket for Gjertruds abort. Vi ser Gjertrud som barn samle urter med Guri, Da Guri nevner «eineavkok» som farlig for kvinner med barn, og videre ser vi de skal til å gå gjennom andre ting, inkludert farlige sopper å se opp for. Når Gjertrud tar valget om abort blir det i 2010 og 2021 sagt at hun spiste sopp for at dette skulle skje, men i 2023, så blir det sagt einer. Dette gjør replikken tidligere om einer som farlig spesifikt ved graviditet mye sterkere ettersom publikum selv var vitne til dette og dermed kan trekke en tydeligere strek til hva vi også har sett og hørt.

Gjertrud og Hallvard blir sagt til å være de første som skal gifte seg i kirken av Tore og Sverre. I 2010 og 2023 versjon av manus er dette noe som blir sagt i andre(?) scene, under planlegging om å bygge kirke. I 2021 versjon derimot kommer ikke dette som det samme frempeket ettersom det blir nevnt senere da Hallvard snakker med Gjertrud om sin plan for å fri til henne. Dette skaper samme forventning blant publikum, men med introduksjonen gjort via narrativ

4 OPPSUMERING

For å oppsummere så er endringene i *Fru Guri av Edøy* hovedsakelig i virkemidler som musikk og sang brukt i forestillingen. Sang ble mere brukt i senere år. Musikk ble skrevet inn for å være overganger, noe som gjorde det lettere for publikum å skille mellom scener da det ikke er store scenskift i scenografien i dette spelet. *Fru Guri av Edøy* har blitt spilt i over 30 år og har en plass i hjertet hos lokalbefolkningen og andre rundt, og de har ønske om at man fortsetter å fortelle historien.

Endringer gjort gjennom årene har ført til en sterkere og mer naturlig flyt i samtaler. De allerede sterke kvinnekarakterene har vist seg til å ta mere plass enn før, og gjennom for eksempel Ingeborg karakteren ser vi representasjoner av oppturer og nedturer knyttet til selvfølelse på begrunnelse av andres handlinger eller ukontrollerbare faktorer.

Sang har blitt mere populært å bruke. Poetikk har blitt brukt i *Fru Guri av Edøy* siden begynnelsen gjennom kvad, men sang ble ikke brukt før senere i produksjonene. Både 2021 og 2023 har innslag av sang. Musikk har blitt brukt i alle tre forestillinger i denne oppgave, 2010, 2021 og 2023, men av disse er det 2021 og 2023 hvor skuespillerne synger komponert for dette spelet.

Oppsetningene av *Fru Guri av Edøy* beholder samme historie, og til dels replikker, men varierer i lengde. 2021 forkortes på grunnlag av covid-19 og blir derfor en fortelling med færre figurer på tunet, kortet ned til de mest nødvendige for fortellingen. Gjennom endringer har 2023-versjon blitt lengre. Den har også blitt mere naturlig i opplevelsen av samtaler og konflikter. Kvinneskikkelsen som allerede hadde vært sterk blir mere reflektert gjennom blant annet Ingeborg med replikker som skildrer glede, sorg og frustrasjon, med mot til å fortsette å kreve plassen hun fortjener.

4.1 Sluttrefleksjon

Spelet *Fru Guri av Edøy* oppfatte blant folk på Smøla som et felleseie, mange har vært med på videreføringen og ønsker å beholde det kjære som er i det. Spelet måtte ta grep for å beholde den samme historien med de samme hendelsene, men grunnet restriksjoner ble

endringer tatt for tidsmessige og helsemessige grunner. Noe som førte til en versjon med samme historie og

Det er utfordrende å ta noe som er kjent og kjært blant mange, for så å endre på det. En forestilling som *Fru Guri av Edøy*, hvor mange kommer tilbake både som medarbeidere, deltagere og publikum krever en forståelse for hva som gjør forestillingen spesiell, for å gjennomføre større endringer. Også en oppgave slik som denne har vært både spennende og utfordrende i håp om å representere forestillingen som så mange har så nært forhold til, at de kommer tilbake år etter år.

LITTERATURLISTE

- Aune, V., & Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet Institutt for kunst- og medievitenskap. (2010). *Det lokalhistoriske spillet som kultur-estetisk praksis for ungdom* (Vol. 2010:139, p. 287). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Det humanistiske fakultet, Institutt for kunst- og medievitenskap.
- Gladsø, S., Gjervan, E. K., Hovik, L., & Skagen, A. (2015). *Dramaturgi : forestillinger om teater* (2. utg., p. 266). Universitetsforlaget
- Helland, F., & Wærp, L. P. (2011). *Å lese drama : innføring i teori og analyse* (2. utg., p. 208). Universitetsforlaget
- Kruse, P. K (2010) *Fru Guri av Edøy*. Manus 2010. Upublisert. Epost via Magnhild Vassvik Rovik produksjonsleder *Fru Guri av Edøy*
- Kruse, P. K. (2021). *Fru Guri av Edøy*. Tilpasset av Eldrid Schrøder Kvalvik for Koronaversjon Manus 2021. Upublisert. Epost via Magnhild Vassvik Rovik produksjonsleder *Fru Guri av Edøy*
- Kruse, P. K. Kruse, P. K (2023). *Fru Guri av Edøy*. Manus 2023. Upublisert. Epost via Magnhild Vassvik Rovik produksjonsleder *Fru Guri av Edøy*
- Magerøy, H. (2022, 24. november). *Skaldedikting*. Store Norske Leksikon.
<https://snl.no/skaldedikting>
- NTNU Vitenskapsmuseet (u.å.). *Kulisteinen – «Norges dåpsattest»*. Hentet 11. mai 2024 fra <https://www.ntnu.no/museum/kulisteinen>
- Ohrem, S. (2005). *Spillet om stedet : historiske spel i Norge* (p. 129). Purgatorio forlag.
- Rienecker, L., Strømsnes, H., Kock, C., Hegelund, S., Hedelund, L., & Stray Jørgensen, P. (2006). *Den gode oppgaven : håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole* (p. 381). Fagbokforlaget

Smøla kommune (2024a, 2. Januar) *Gurisentret*. Smøla Kommune

[https://www.smola.kommune.no/organisasjon/smola-narings-og-kultursenter-
kf/gurisentret/](https://www.smola.kommune.no/organisasjon/smola-narings-og-kultursenter-
kf/gurisentret/)

Smøla Kommune (2024b, 3. mars) *Fru Guri av Edøy*. Smøla Kommune

<https://www.smola.kommune.no/tjenester/kultur-natur-og-fritid/fru-guri-av-edoy/>

Spelhåndboka (u. å) *Norsk Spelkalender 2024*. Hentet 6. mai 2024 fra

<https://spelhandboka.no/kalender/>

Thorsnæs, G. (2023a, 3. februar). *Edøy (tidligere kommune)*. Store Norske Leksikon

https://snl.no/Ed%C3%B8y_-_tidligere_kommune

Thorsnæs, G. (2023b, 31. oktober). *Smøla*. Store Norske Leksikon

<https://snl.no/Sm%C3%B8la>

VEDLEGG

Vedlegg 1. Tre versjoner av dramateksten til lokalhistorisk spel

År	2010	2021	2023
Regissør	Line Rossvold	Eldrid Schröder Kvalvik	Eldrid Schröder Kvalvik
Sider	58	40	91
Scener	30	18 (men siste scene heter «scene 20)	30
Akter	4 deler	1 del	2 deler
Karakterer	1. Guri 2. Tore 3. «folk» 4. Olve 5. Gjertrud 6. Solve 7. Ingeborg 8. Sverre 9. Håkon (far til Ingeborg) 10. Prest Eirik (s.9) 11. Sigvart 12. Arntor Slutt første del 13. Halvard, noen ganger skrevet Hallvard? 14. Arne 15. Matselkja Haldis 16. Biskopen	1. Guri Sammen med dansere 2. Ingeborg 3. Sverre 4. Gjertrud 5. Hallvard 6. Sigvart 7. Inga Olve nevntes, er på tunet 8. Ivar Folk på tunet Astrid og Haldis Nevnes Sigrid nevnes Folk ved Kyrkja 9. Olve (Første replikk) Husfolket	1. Guri 2. Tore 3. Olve 4. Borghild 5. Haldis 6. Tora 7. Gjertrud 8. Solve 9. Sverre 10. Ingeborg 11. Håkon 12. Prest Eirik 13. Hallvard 14. Sigvart 15. Inga 16. Smed Slutt første del 17. Biskopen Slutt på første akt

	<p>17. Inga</p> <p>18. (Olve definert som «Gardskar»)</p> <p>19. Svein</p> <p>20. Inge</p> <p>Slutt andre del</p> <p>21. Ivar (Bonde, far til Inga)</p> <p>Slutt tredje Del</p> <p>22. Byggmesteren</p> <p>23. Arbeider Jon</p> <p>24. Arbeider Trygg</p> <p>25. «jenta»</p> <p>26. Husfolket</p> <p>Slutt</p>	<p>10. Arne (første replikk)</p> <p>Slutt</p>	<p>18. Ivar</p> <p>19. Sigrid</p> <p>20. Lille Ingeborg (datter av Inga) «Fleire» «Folk på tunet»</p> <p>21. Arne</p> <p>Slutt</p>
--	--	---	--

